Supremô Archiatrô adminiculante,

Gratiosissimô Asclepiadei ordinis Senatû permittente,

DISSERTATIONEM MEDICAM

DE

CAUSO

SEU

FEBRE ARDENTE,

PRÆSIDE

VIRO CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DN. JOHANNE ARNOLDO FRIDERICI PHIL. MAGISTRO, MEDICINÆ LICENTIATO

Publicæ ac placidæ ἰατρογονιστῶν disquisitioni exponit

JOANNES JACOBI BRUNOVICENSIS.

Ad diem 25. Septemb.

JENÆ,

Stanno KREBSIANO,

ANNO M DC LXI.

D. O. M. A.

FEBREM ARDENTEM, cujus naturam jam detegere, qualitates disquisitionis incudi imponere, virulentasque ac lethiferas insidias destruere intendimus, magno vel solô auditô nomine perfundere terrore, omnibus notum. Hæc enim est, quæ omnium microcosmicæ machinæ membrorum actiones perturbat: hæc prænobilia ædificia ebore ac porphyreô politiora lapide, fœdâ ac cadaverosâ deturpat formâ. Hujus tanta impudentia, tàm horribilis truculentia, ut nec structuræ humanæ monarcham intactum linquat, quin potiùs omnem vim in ejus dispendium convertat, inque ejus ruinam omnem virulentiam exspuat. Ut fumus incendium & ædificia crepantia lapsum præsagiunt; sic hujus præsentia regiæ arcis incendium, ac microcosmici ædificii minatur interitum.

Licet autem hujus febris nomen, ceu Hannibalis apud Græcos & Romanos, omnibus audientibus horrorem inducat, hujus insuper subitanearum affectionum cursum impedire tam difficile sit, quam equi alicujus Pegasei, dum

quadrupedante putrem sonitû quatit ungula campum, concitatissimum cohibere cursum, accedemus nihilò minùs, & ad intimiorem ejus in præsenti hâc dissertatiunculâ διάγνωσιν, infucatis precibus ac devotis suspiriis, omnipotentis Archiatri imploratô auxiliô, accingemus.

CAPUT I

à verbali definitione incipit.

QUod Græci *καῦσον*, *ardorem*, *æstum*, à *καίω* vel *κάω*, *uro*, *cremo*, cum in eodem incendii plena ſint omnia, vocant, cum *Hippocr. Aëtio*, *Paul. Ægin.*, *Aretæo*, *Alex. Tralliano*, universa medicorum ſchola *Febrem ardentem* vocat. Flammoſam febrem dicere *Cœlio Aureliano libro 2. acut. 32.* ob nimium caloris fervorem æſtumve placuit. Πῦρ ſimpliciter commodè indigitatur per excellentiam.

Impropriè ac *generaliter* omnis febris biliosa, continua ſive ſit, ſive intermittens, *ardens* nuncupatur.

In *ſpecialiori* ac *magis propriâ* ſignificatione *Cauſum* dicimus eſſe eam febris ſpeciem, quæ per vehementiorem totius corporis calorem, ſitimque inextinguibilem, tanquam infallibiles characteres præ aliis dignoſcitur. Hujus naturam ac genuinam indolem prævià quaſi face nobis monſtrabit, propoſita in ſequente

CAPITE II,

realis definitio ac ejus formalis explicata ratio.

DEFINITUR CAUSUS propriè dictus ſeu febris ardens: *caliditas cordis totiusque corporis præternaturalis, continua, exurens, non remittens, nec declinans, ex putredine bilis vel pituitæ ſalſæ oborta, ſiti immenſâ ac continuâ moleſtâ.*

Quò meliùs affectui accommodetur poſita hæc definitio, accuratiùs examinandum hujus

GENUS. Hoc caliditatem cordis & totius corporis præternaturalem, ſeu calidam intemperiem conſtituimus, quæ intemperies uti generaliter omnis febris, ita ſpecialiter hujus explanat eſſentiam.

τὸ θερ-

τὸ θερμὸν παρὰ φύσιν designare febris essentiam, autoritate suâ stabilivit *summus dictator*, dum *pluribus in locis* febrim per τὸ πῦρ explicavit. Confirmatur ejus autoritas à *Pergameno*. ἡ ὀυσία inquit *6. epidem. com. 1. t. 29.* τῶν πυρετῶν ὀυ καθ' Ἱπποκράτην μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν κοινὴν πάντων ἀνθρώπων ἔννοιαν, ἡ παρὰ φύσιν θερμασία, *essentia febris non Hippocratis solùm, sed & communi omnium hominum sententiâ, est præter naturam caliditas.* Cum his facit *Trallian. l. 12. cap. 1.* ἡ ὀυσία τοῦ πυρετοῦ καὶ ὕπαρξις καὶ ἡ φύσις ὀυδὲν ἄλλο ἐστιν, εἰ μὴ θερμασία τῆς παρὰ φύσιν τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν. *Essentia febris, existentia & natura ejus nihil aliud est, quam caliditas cordis & arteriarum præter naturam.*

Essentialiter febri inest hæc intemperies, nullâ siquidem planiori aliâ ratione de febrili affectû judicamus, quam si calorem intensiorem cum pulsû ac respiratione intemperatis, siti ac vigiliis nimiis, adesse cognoscamus.

Siccitatem, quam in calidâ hâc intemperie observamus, de essentiâ febris non esse, multi defendunt, negant multi. *Vallesius lib. 5. controv. 18. Christoph. à Vega lib. 1. de diff. febr. cap. 3. Sennertus lib. 1. de febribus, cap. 1.* DEFENSORES strenui sunt *Zacut. Lusit. l. 4. histor. medic. princip. quæst. 5. Vir supra laudem positus, Præceptor ac Promotor meus devenerandus* ROLFINCIUS *ord. & meth. cognosc. & curandi febres capite 17.* Comitari saltim siccitatem accidentaliter febrim concedunt, essentiam verò exprimere, non admittunt. Non pertinet hæc siccitas ad febris essentiam *universaliter*, ut propterea de omnibus febrium generibus, ac generum speciebus sit intelligenda, ad quarundam verò specierum essentiam meliùs declarandam ac dignoscendam facere, nullus forteàn abnegabit. Aliàs ad febrem pertinet, uti enucleatè ac nervosè *prælaudatus Rolfincius* exposuit, *effectû* magis, quàm *affectû*, effectivè magis ac per concomitantiam, quàm formaliter & per essentiam.

Nihil singularis ponderis in se habet sententia *Paracelsi*, cum ab accensô ♁tro & 🜍re febrem oriri vult, & propterea febris essentiam, in accensâ hâc substantiâ, non verò in ca-

in calore constituere conatur. Non afficit accensio per se, sed operatur calor cum illâ & ab illâ procreatus.

CAPUT III

Subjectum considerat.

COnsideratâ formali febris ratione in calidâ intemperie consistente, de subjectô seu causâ materiali solliciti ut simus æquum est. Cum entitas accidentalis in se subsistere haud facilè queat, sed subjectô recipiente ac sustentante opus habeat. Constituitur itaque *Febris*, quæ sub horum entium numerô insimul comprehenditur.

SUBJECTUM PRIMARIUM, τὸ κύριον τοῦ ζώου καὶ τῆς Φύσεως τὸ ζωπυροῦν ἡ καρδία, *princeps animalis pars & naturæ ignis* COR. Hoc uti in reliquis, ita & in hôc febrili affectû maximè patitur. Hoc cum malè affectum est, omnes corporis partes, pabulum viresque iis subtrahendo, in consensum trahit, ad compassionem instigat, omnesque corporis actiones perturbando, totum microcosmicum regnum tristibus circumfundit diebus, atris circumdat noctibus.

τὸ πρῶτον δεκτικὸν τὸ κῆρ εἶναι, cum *Galeno* 1. *de differ. febr. c.*3. *Trallianus l.*12. *c.*1. asserit. οὐ γὰρ ἔγκαυσις, *inquit Galen. locô citatô.* ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἐνέργεια, ταύτην ἔχει προσηγορίαν καὶ αὐτίκα πυρετός ἐστι, εἰ μὴ συνεκθερμαίνη τὴν καρδίαν, *sive enim exustio, sive solis operatio calorem in corpore excitet, præter naturam, nondum tamen febris est, nisi cor unà calefiat.* A corde ceu scaturigine, ad omnes partes promanat calor. Quis abneget itaquè, in hôc primariam fieri caloris mutationem, primamque hujus, secundùm partes tàm duras ac solidas, quàm fluidas ac subtiliores, observari ad statum præternaturalem dispositionem.

SUBJECTUM SECUNDARIUM ac ADÆQUATUM, sunt *omnes corporis partes*, quæ calorem cordis præternaturalem per vasa cum sanguine & spiritibus allatum

tum ac effuſum recipiunt ac fovent. Affectô ſiquidem corde vitæ principiô, uti rectè *Galen.5.de loc. affect.c.1.* innuit, neceſſe eſt mox reliqua membra omnia conſentire, omnesque partes, ne munus ſuum expediant, impediri.

Vehiculô aliquô opus habet hic præternaturalis calor, qui, ut reliqua accidentia, de ſubjecto in ſubjectum, propriâ ſuâ virtute migrare nequit. *Sanguini* meritò hoc committitur officium, ſpiritus, quos ſubtiliſſimam ſanguinis ſtatuimus partem, inſimul cooperari, extra dubitationis poſitum eſt aleam. Cum hoc liquore conjunctum illud θερμὸν παρὰ φύσιν primò *ſenſim* in corde collectum, mox repentè mittitur ad partes, easque accendit.

Per vaſa tàm educentia, quàm reducentia fieri hunc fluxum, unusquisque colligere poterit.

Jacobi Scheckii ſententia, quam *l. de cauſa continente,* ubi febrium putridarum, & per conſequens etiam hujus ardentis *ſubjectum,* non *cor,* ſed *ſanguinem* conſtituit, locum habere nequit, ſi ſolidæ ac viventes cordis partes excludantur.

CAPUT IV

cauſas proponit.

POſitâ cauſâ cum ponatur effectus, nobis nunc quoque incumbit, de verâ ac genuinâ hujus affectus cauſâ ſollicitos eſſe, quam cum ſuſtulerimus, ipſum inſimul effectum ſublatum iri ſperamus.

IMMEDIATA CAUSA hujus febris eſt Calor à bile excrementitiâ, putredinem quæ acquiſivit, ſive pura ſit, ſive mixta, pituitâ itidem ſalſâ, accenſus ac æſtuans.

MEDIATÆ PROXIMIORIS vicem hi humores gerunt. Ex BILE ſincerâ æquè ac mixta fieri à *Galenô* variis docemur in locis. Ex *aduſtâ* ac *æruginoſâ* quod fiat, docetur in *comment.3. in l.3. epidem. text.25.* ubi vomitionem æruginoſam bilis ardentium proprium eſſe aſſerit. Ex PITUITA *ſalſâ* quod fiat: *Hipp. l. de morb. mulier.* oſtendit, cum febres

ardentes in biliosis frequenter fieri, in pituitosis tamen corporibus interdum quoque generari, statuit. Hujus generationem secundum varias sententias *Herc. Saxon. practic. medic. l. de febr. c. 34.* proposuit.

Ichorosam bilem qui pro materiâ venditant, ex eâque hanc progeniem produci autumant, pro stabiliendâ suâ sententiâ locum *Galen. l. 4. de rat. vict. acutor.* adducunt, ubi ex ichoribus Causum fieri confirmat. Cum his facit *Jacob. Sylvius l.de febr.* qui causam veri Causi in ἰχῶρα seu saniem tenuem, acrem, biliosam, per æstatem à venis contractam, rejicit.

Minera putrefacti humoris generatur ac augetur in totô, omnibusque ejus vasis. Alii in vasis majoribus solùm focum talis materiæ statuunt.

Malignitati, ceu infallibili hujus febris comiti, immediatæ ac proximæ causæ vices adsignat *Stephan. Roder. à Castro libr. de origin. in febr.* Verùm sint in nobis semina talia heterogenea ac naturæ inimica, exaltentur ea, vel ab aëre, vel usû ciborum, aut influxû astrorum, non tamen eapropter apta nata videntur, ad producendam talem intemperiem primariò ac immediatè. Adjungit his ♀ & ☽um, eaque *libro 3. de meteor. microcosm. c. 13.* ut principia malignitatis effectiva adducit. Sit ita! analogicâ comparatione admittuntur solùm: non quod actû in generando hoc infortunio omne punctum ferant.

MEDIATAS REMOTIORES usitatâ concinnâ methodô NATURALES, NONNATURALES ac PRÆTERNATURALES statuimus.

In rerum NATURALIUM censû occurrit primò TEMPERIES JUSTITIÆ, æquè totius ac singularum partium. *Totius* si deflectat ad caliditatem ac siccitatem nimiam, corpora ad recipiendas febres apta reddit atque disponit. *ἡ ἑτοιμοτάτη μὲν δυσκρασία, inquit Galen. 8. m.m. c. 8. εἰς πυρετοὺς ἡ θερμὴ καὶ ξηρά. Oportunissima ad febres calida ac sicca intemperies.* *Partium* certarum, ut cordis, ac hepatis præcipuè, nimia caliditas multum auxilii, adjumenti multum tetræ huic adfert

pro-

progeniei. Ab hâc excedente caliditate ac ſiccitate vaſorum non ſolùm, ſed etiam pororum cutis cietur conſtipatio ac obſtructio; quæ ut putredinis cauſa á multis recenſetur. Nimis latè hanc extendit *Zacut. Luſitan. l. 4. hiſtor. medic. princip. quæſt. 11.* dum perpetuò ac in omnibus febribus ab hâc occluſione oriri vult. *Sennertus* cum frequentiorem, licet non ſolam reperiri hanc concedat, meliorem habet applauſum. ÆTAS juvenilis plùs ac citiùs á furibundô hôc offenditur hoſte, quàm ſenilis, hanc ut imbellem ac imbecillem ſpernit & utplurimum intactam relinquit.

NON NATURALES è RERUM SEX NON NATURALIUM vulgò dictarum depromuntur promptuariô. Concurrunt hæ omnes, quatenus bilem vel pituitam ſalſam copioſam gignunt, & ad putredinem diſponunt. θερμότεραι τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος καταστάσεις, οἷαι περὶ κυνὸς ἐπιτολὴν γίνονται μάλιστα, διὰ μὲν τῆς εἰσπνοῆς ἄντικρυς αὐτὴν θερμαίνουσι τὴν καρδίαν. *Aëris conſtitutiones circa caniculam, per inſpirationem corpora quàm maximè calefaciunt.* ASTRORUM vi ſingulari hanc conſtitutionem adſcribunt multi. ÆSTATE febres ardentes utplurimum fieri informamur *à divinô ſene 3. aphor. 21.* τοῦ δὲ θέρεος ἔνιοι τουτέων καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι καὶ τριταῖοι πλεῖστοι καὶ τεταρταῖοι. *Æſtate autem horum nonnullæ & febres aſſiduæ & ardentes & tertianæ plurimæ & quartanæ.* HYEME obortam in juvene 30. annorum obſervavit *Petr. Foreſt. l. 2. de febr. obſerv. 15. in ſcholio.* MOTUS ac exercitium ſi mediocritatis tranſcendant limites ad tales diſponunt febres. Immoderatum exercitium humores accendit, efferveſcentiam ac ebullitionem concitat. Immoderata quies uti in omnibus, ita & hic noxia.

VIGILIÆ nimiæ ſpiritus ac humores perturbant, ad iram ac furorem incitant, exſiccant deſuper, adeoque hunc calidum morbum facilè excitare queunt.

Τὰ προσφερόμενα quæ *aſſumuntur* ſunt CIBUS ac POTUS. In horum uſû τὸ παρὰ φύσιν καί ἔθος, quod *præter naturam ac conſuetudinem* fit, obſervandum. Errores in ſub-

ſtan-

ſtantiâ, quantitate, qualitate, ordine ac tempore: nunquam ſaturanda ingluvies & ſatiata generoſorum vinorum potatio, huc conferunt. Ab his immodica excitata fermentatio, maſſam ſanguinis inſigniter perturbat. Materia 🜕tro 🜍rea, ejus progenies, ad capeſſendum incendium apta, pabulum flagranti præbet ſanguini. Hæc hoſpitem talem impudentem, non invitatum quamvis, provocant.

Excretorum ac retentorum habenda ratio. Ut in lacubus ſtantes ac ſtagnantes aquæ, nî moveantur & educantur, putredinem concipiunt, ſic ſanguinis, menſium ac aliorum humorum ſuppreſſæ evacuationes per vias conſuetas, varia progenerant incommoda. Impeditis hisce effluviis maſſa ſanguinea mole aucta turgeſcit, novô veluti fermentô impregnata efferveſcit, ebullit, ſicque anſam dat, ut 🜍reum in ſanguine accendatur, ſuasque hactenus abſconditas ac ſopitas δυνάμεις καὶ ἀκρότητας causticas in apricum proferat & plenariis emittat flammis.

Contrarium defendere videtur *Thomas de Willis, tr. de febr. c. 9.* cum ex obſervatione crebrâ conſtare aſſerit, quod *Venæ ſectio* crebriùs repetita ad febrem diſponat, dum per crebram ſanguinis miſſionem, 🜍 in maſſâ ſanguineâ copioſiùs congeritur, interdum quoque ⊖ [*quod aliàs* 🜍, *frenare & ejus fervorem ſupprimere debeat*] ſubducatur. Sanguis enim, quò veterior, eò ſalſior, quò recentior, eò 🜍re opulentior. Sulphureô itaque ſuccô plus abundans, ad febrim magis eſt diſpoſitus.

Venus inſatiabilis deteſtabilem ferociam hîc exſerit. Perturbatio ſpirituum in hoc actû ingens, cum virium debilitatione ac corporis laſſitudine inclinationem ad hanc febrim auget.

Animi affectuum mutatio multum valoris, ponderisque in ſe habet multum. Iram efferveſcentiam concitare oſtendit *Galen. l. de differ. febr. c. 2.* Fit ab hâc ſanguinis in corde fervor, commoventur ſpiritus, ad exteriora currunt vindictæ cupidi, ſi cum 🜍reo ac bilioſô ſanguine conjun-

gan-

gantur, sine insigni labore hoc malum producunt. TRISTITIA, CURÆ, cogitationesque intensæ symbola quoque conferunt sua.

PRÆTERNATURALIS, inflammatio alicujus partis à *Galeno de differ. febr. c. 3.* constitui potest.

CAPUT V

differentias demonstrat.

QUò graviùs veteres, *teste Galen. 1. περὶ πυρετῶν διαφορᾶς c. 1.* in recensendis febrium erraruntdifferentiis, eò accuratiùs de genuinâ earundem explicatione cogitandum. Est autem

GENERIS ratione febris ardens, alia SIMPLEX, alia COMPOSITA.

Per vim ac magnitudinem caloris, ejusque noxam intensiorem ac remissiorem hæ ab invicem discernuntur. Si humoris biliosi minor copia ab unâ protrudatur sede, *simplicem ardentem* dicimus, sin verò copia bilis suppeditetur major, in pluribus collecta locis, *duplicatum Causum* dicere possumus. Continuas febres, v. g. *synochum* cum *Causô* conjungi posse, innuere videtur *Galen 4. aphor. 59.* cum *febres ardentes in venis unà cum sanguine flavam bilem redundantem habere*, docet.

Hæ febres compositæ, ratione præeminentiæ humoris nunc *συνοχοὶ καυσώδεις*, nunc *καῦσοι συνεχεῖς* dicuntur.

CONTINUAM præterea ac PERIODICAM constituunt alii. In *illâ* nullæ unquam observantur exacerbationes, *hæc* licet non remittat, leves tamen singulis fermè diebus habet accessiones.

SUBJECTI RATIONE, à partibus *generantibus, foventibus ac mittentibus* differentiæ desumendæ. Febrem ardentem, cujus materia putredinem acquisivit in venis hepatis, ob evaporationem insignem, in hepate quæ fit, *fumosam febrem* appellitare consvevit *Aëtius, tetrabib. l. 2. serm. 1. c. 89.* non

 mul-

multum alienus à *Paracelsô*, qui ſtomachales, renales, epaticas, cardiacas conſtituit febres.

Causas quoad, à *ſincerâ* alia orta bile, alia à *mixtâ* aduſtâ cum flavâ, à pituitâ denique ſalſâ vel ſimplici, vel cum bile mixtâ alia producitur.

Ex horum humorum miſtione, quæ exſurgit febris, *Cauſus nothus* à multis ſtatuitur. Aliter ſentire videtur *Ludov. Mercat. l. 6. de febr. cap. de ardente*, ubi Cauſum illegitimum ex tenuiſſimâ pituitâ, ſine admixtione bilis fieri vult.

Symptomatum ratione *triplex* conſtituitur. Una *Exquiſita*, ubi calor & ſitis ſunt intolerabiles, à bile ſincerâ flavâ putreſcente orta, hæcque Cauſus propriè dicenda. Altera *Exquiſita* quoque appellatur, ſed impropriè, cum in hâc aliqualis, exigua quamvis, ſymptomatum obſervetur remiſſio: *Nothus Cauſus* tertia ſpecies eſt, ubi mitiora magis ſymptomata apparent.

Primaria alia eſt, *Subſecutiva alia*, quæ poſt partis alicujus inflammationem invadit. *Primigenia* primô inſultû accedit. *Recidiva* ex prioris debellatæ reliquiis oritur.

CAPUT VI

ſigna, ex diagnoſticô hauſta profert fonte.

AD examen nunc revocanda ea, quæ eſſentiam febris anteà explicatam inſequuntur. Signis utpote opus habemus, ſi tutò ac intrepidè hunc hoſtem aggredi cupiamus. *ὁ γὰρ ἄριστα γνοὺς, ἄριστα θεραπεύει*, & rei non cognitæ nulla adhiberi poteſt medela, nullum dari conſilium.

Præsentem generis ratione talem febrem cognoſcimus: ſi à calore æger crucietur vehementi, acri, mordaci, quem indelebilis ſitis ſemper concomitatur. *τοῦ καύσου δύο μὲν, autore Coô & Galen. 4. de rat. vict. acut. t. 1. κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον ἐνεόντα ἀχώριστα σημεῖα, θερμασία διακαὴς, ἄπαυ-*

στος

στος ἢ δίψος. *Ardentem duo essentialiter inhærentia inseparabilia signa detegunt: calor pertærens & incompescibilis sitis.* Hanc mitigari superveniente leviculâ tussi, informamur à *Coô 4. aphor. 54.* ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ, βραχέα ἐρεθίζουσαι, ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ τι διψώδεές εἰσιν. *Quibus tusses siccæ leviter irrigantes in febribus ardentibus diù perseverant, ii non multum siti vexantur.* Per pulmones à materiâ destillante irrigatos extingui sitim hanc *Avicenna* addit. Mens si laborat, sitis iste, quamvis adsit, non observabitur.

Confirmant præsentiam hujus febris POSTESSENTIALIA. I. ACTIONES LÆSÆ.

PULSUS maximus celerrimus ac frequentissimus, cum duritie ac inæqualitate, in temporibus quoque validus, adparet: bilis & lixiviosæ sanguinis atomi etenim caput feriunt. Inde vehementes etiam oboriuntur DOLORES, insignis etenim hîc caloris vigor. *Difficilis ac densa respiratio* individui comites. SOMNÔ profundô falsô nonnunquam ac deliriis hi afflicti vexantur. ANXIETAS inquieta, LASSITUDO mordax, à vehementi ardore & tenuium humorum acrimoniâ oriuntur. EXCREMENTA biliosa, pituitosa quoque pro ratione materiæ peccantis interdum apparent. URINA tenuis, flammea, pauci sedimenti, quæ si ardor nimis vehemens, nigricat. SUDOR in principiô apparet. LABRA sicca ac nigra, linguæ ariditas, oris amaritudo, faciei, imò totius corporis habitus ex pallidô livescens, hunc quoque produnt affectum.

SIMPLEX an sit? an verò COMPOSITUS? ex anteà dictis constabit.

Convenientiam verò cum habeat in quibusdam cum aliis affectibus, lynceis oculis utendum & sagaciori indagine ejus natura examinanda, ne confundatur cum

TERTIANA INTERMITTENTE, à quâ distinguitur *generis* ac *loci* ratione. In hâc caloris pertinax ac permanens ferocia non accusatur, ut in ardente, remittit calor, focusque putredinis extra vasa constituitur.

A SYNOCHO PUTRIDA ſanguineâ, cui valdè affinis, quomodo differat, cum aliis adnotavit *Aëtius, tetrabibl. 2. serm. 1. c. 77.* Febris ardens, *inquit*, à continente putridâ differt, eô, quod hæc ex putrefactô ſanguine conflatur, & à principiô ad finem usque unam habet exacerbationem: illâ verò ex flavâ bile putreſcente incendatur, & alternis diebus exacerbatur.

A LIPYRIA etiam diſtinguenda. In hâc, frigentibus per totum morbi decurſum externè corporibus, de intolerabili exuſtione internâ, conqueruntur ægri, ſecus ac in ardente, ubi exteriora inſimul præ calore diutiùs tangi nequeunt.

In TERTIANA CONTINUA bilis non tàm exuſta ac fervens alternis ſolùm dominatur diebus & in vaſis minoribus, à corde longiùs diſſitis putredo adeſt. In ardente contrarium obſervatur.

II. SUBJECTI RATIONE, cuinam viſceri laboranti ſuos debeat natales, ex ægri conſtitutione & anteà commiſſis apparebit erratis.

III. EX QUA CAUSA, an ex bile flavâ ſincerâ? an ex aduſtâ? an ex mixta? antepoſita monſtrabunt ſigna. Quæ ex *bile aduſtâ* vehementior: mitior, quæ à *bile cum pituitâ mixtâ* producitur, cenſetur. Mediocritatem à flavâ bile oborta obſervat. Minùs bilioſæ cernuntur dejectiones in Cauſô nothô, quam in genuinô.

Libatis iis, quæ ex hôc nobis oblata fuêre fonte, accedimus in

CAPITE VII,

ad Prognoſin.

PEr hanc certior fit medicus, an auxilii ac juvaminis quid, à medicamentis, quæ adhibentur, ſperandum, & qualis morbi ſit ſubſecutura ſolutio, ex hoc fonte ceu ex Apollineô diſcitur tripode. Neceſſarium omninò eſt id ſcire. *Τὸν γὰρ ἰητρὸν δοκέει μοι ἄριστον εἶναι, πρό-*

νοιαν

νοιαν ἐπιτηδεύειν, medicum enim providentiâ uti, ut opinor optimum est, ut scitè posuit *divinus Senex in frontispicio libr. prognostic.*

Incertæ sunt prædictiones, quæ dantur in acutis, quamvis faciliores censeantur à *Coô 3. prognost. 3 t. 8.* τὰ δὲ, *inquit*, ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλοντα κρίνεσθαι, εὐπετέστερα προγινώσκεσθαι, *quæ pauco tempore judicantur, cognosci faciliùs possunt.*

Primam universalem prædictionem GENERIS RATIONE proposuit *Hipp. 4 aph. 43.* οἱ πυρετοὶ, *dicit*, μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, μᾶλλον ἐπικίνδυνοι, *quæcunque febres non intermittentes tertiô die validiores redduntur, periculosiores existunt.*

Periculi plena talismodi febris, æquè ob facultatum repentinam eamque atrocem ruinam, ac partium maximopere affectarum nobilem dignitatem ac præeminentiam.

RIGOR circa principium, mali detegit vehementiam, idque eò magis, si extrema frigeant. SUDOR circa nares, TREMOR artuum motusque CONVULSIVI, cum DELIRIÔ, excrementis COLLIQUATIVIS ac urinis oleosis, periculosissimi mali augures.

SUBJECTI ratione, majus imminet periculum ab eâ, quæ in determinatâ quâdam corporis parte fuit progenita. Corporis æqualis caliditas, virium levis prostratio, spem restitutionis afferunt & Charontis navem ægrum non ingressurum pollicentur.

CAUSÆ etiam sunt examinandæ. *Benigniores* censendæ febres à bile sincerâ flavâ in venis corporis communibus putrescente ortæ. *Nil boni* fermè expectari potest ab iis, quæ exustæ vel vitellinæ aut porraceæ bilis sunt soboles. *Periculosæ* quæ autumnali aut hybernô invadunt tempore. Faciliùs è faucibus lethi eripiuntur juvenes. Senes si hôc malô corripiantur, plus de vitâ periclitantur. Major enim à statû naturali recessus, majus infert periculum; assentiente *Pergamenô sect. 2. aph. 43. in comment.* Calidi nativi in his notabilis debilitas non diù resistere potest: virium præterea citior ac gravior lapsus observatur.

SYMPTOMATA hujus affectus benignitatem vel perniciem detegunt. *Sitis*, quò indebilior & *calor*, quò vehementior, eò vehementiùs malum censendum. *Linguæ ariditas & nigredo* si adsint, nec tamen sitis sentiatur, in ægrô rectâ ratione utente, & non tussiente, grave malum indigitat. *Rigor* in principiô & *sanguinis* è naribus parcum *stillicidium*, interitus potiùs, quam vitæ præcones. *Faustus* eventus speratur, si *fluxus* sanguinis è naribus contingat vehemens ac copiosus, & si rigor criticô accedat tempore. ὑπὸ τοῦ καύσου ἐχομένῳ, ἐπιγινομένου ῥίγεος, λύσις γίνεται, *febre ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit, teste Coô, 4. aphor. 58.* Vigiliæ nimiæ, deliria, dolores capitis indesinentes, nausea, respiratio difficilis, tremores, infaustum præsagiunt eventum.

Jam recensita demonstrant, hunc affectum non esse

LONGUM, peracutus siquidem, & ideò brevissimus. Brevi suum absolvit stadium, lassatam ac debilitatam naturam, ni suppetiæ ferantur, ejusque vis infringatur, planè deprimit, sicque hominem jugulat.

Septimô utplurimum die hasce febres judicari informamur ab *Hipp. 4. aphor. 59.* Nonus dies periculi plenus, utplurimum ægrorum ultimus, ultrà decimum, ni notha sit febris, vix perdurat.

MODUS EVENTUS sequitur. Largô è naribus sanguinis fluxû terminatur ad salutem; præcipuè post quartum diem: *Rigore* superveniente sæpe ad salutem terminatur. *Sudor, teste Galenô 3. de cris. 3.* sæpè salutaris. Ex pituitâ insimùl progenita febris talis, salutariter nonnunquam terminatur abscessû.

LETHALITER terminari per Epilepsiam supervenientem, ostendit haud dudum, febre ardente laborans, qui superveniente octavô die epilepsiâ, nonô, cum paroxysmus de novô invaderet, debitum naturæ persolvebat.

CAPUT VIII

Indicationum propositâ serie, à fonte chirurgicô curationem incipit.

SUfficienti cognitione satiati, potentiam curandi, quam exin acquisivimus, deducemus in actum, atroci sævitiâ furentem hunc antagonistam oppressuri.

Prudens ad hoc feliciter perficiendum necessarium consilium, cautaque dexteritas adhibenda. Omnia ex INDICATIONIBUS affatim inclarescent.

Harum CURATORIA ac PRÆSERVATORIA malum cum causis extirpant, VITALIS virium robur auget.

FONTES usitati, ad quos ab Indicationibus remittimur, visitandi, & ex iis, quantum utile, quantum proficuum nobis videbitur, hauriendum. Offendimus primò

CHIRURGICUM. In hoc nobile illud invenimus remedium, *venæsectionem* nempe. Hæc an tutum citumque sit in hôc affectû levamen? à multis dubitationis imponitur aleæ.

PROFICUAM esse, informamur ab *Hippocr. 1. epidem. 2. com. 63.* & *Galen. 11. m. m. c. 15.* In synochis non solùm, sed etiam omnibus aliis, quas putrescens concitat humor, eandem commendant.

Confirmavit hanc sententiam suô assensû *Trallian.* *θεραπεύειν χρὴ, inquit l. 12. cap. 2. τοὺς διὰ σῆψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματος πυρετοὺς διὰ φλεβοτομίας. οὐ μὴν ἧττον καὶ τοὺ ὑπὸ χολῆς ὀχλουμένους φλεβοτομήσεις: febres ex putredine & abundantiâ ortæ venæsectione curari debent, non tamen minus his, qui ex bile infestantur, sanguinem detrahes.*

In *ardentibus* adhibere *quidam* verentur, metuentes, ne detractô sanguine, effrenium ac effervescentium humorum Achillæô domitore, hi primas obtineant, totumque devastent regimen. Confirmantur in suâ sententiâ, aspicientes locum *Avicennæ*, qui *fen. 4. l. 1. de phlebot. in Causô* venam non secan-

SYMPTOMATA hujus affectus benignitatem vel perniciem detegunt. *Sitis*, quò indebilior & *calor*, quò vehementior, eò vehementiùs malum censendum. *Linguæ ariditas & nigredo* si adsint, nec tamen sitis sentiatur, in ægrô rectâ ratione utente, & non tussiente, grave malum indigitat. *Rigor* in principiô & *sanguinis* è naribus parcum *stillicidium*, interitus potiùs, quam vitæ præcones. *Faustus* eventus speratur, si *fluxus* sanguinis è naribus contingat vehemens ac copiosus, & si rigor criticô accedat tempore. ὑπὸ τοῦ καύσου ἐχομένῳ, ἐπιγενομένου ῥίγεος, λύσις γίνεται, *febre ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit, teste Coô, 4. aphor. 58.* Vigiliæ nimiæ, deliria, dolores capitis indesinentes, nausea, respiratio difficilis, tremores, infaustum præsagiunt eventum.

Jam recensita demonstrant, hunc affectum non esse

LONGUM, peracutus siquidem, & ideò brevissimus. Brevi suum absolvit stadium, lassatam ac debilitatam naturam, ni suppetiæ ferantur, ejusque vis infringatur, planè deprimit, sicque hominem jugulat.

Septimô utplurimum die hasce febres judicari informamur ab *Hipp. 4. aphor. 59.* Nonus dies periculi plenus, utplurimum ægrorum ultimus, ultrà decimum, ni notha sit febris, vix perdurat.

MODUS EVENTUS sequitur. Largô è naribus sanguinis fluxû terminatur ad salutem; præcipuè post quartum diem: *Rigore* superveniente sæpe ad salutem terminatur. *Sudor, teste Galenô 3. de cris. 3.* sæpè salutaris. Ex pituitâ insimùl progenita febris talis, salutariter nonnunquam terminatur abscessû.

LETHALITER terminari per Epilepsiam supervenientem, ostendit haud dudum, febre ardente laborans, qui superveniente octavô die epilepsiâ, nonô, cum paroxysmus de novô invaderet, debitum naturæ persolvebat.

CAPUT

CAPUT VIII

Indicationum propositâ serie, à fonte chirurgicô curationem incipit.

Sufficienti cognitione satiati, potentiam curandi, quam exin acquisivimus, deducemus in actum, atroci sævitiâ furentem hunc antagonistam oppressuri.

Prudens ad hoc feliciter perficiendum necessarium consilium, cautaque dexteritas adhibenda. Omnia ex INDICATIONIBUS affatim inclarescent.

Harum CURATORIA ac PRÆSERVATORIA malum cum causis extirpant, VITALIS virium robur auget.

FONTES usitati, ad quos ab Indicationibus remittimur, visitandi, & ex iis, quantum utile, quantum proficuum nobis videbitur, hauriendum. Offendimus primò

CHIRURGICUM. In hoc nobile illud invenimus remedium, *venæsectionem* nempe. Hæc an tutum citumque sit in hôc affectû levamen? à multis dubitationis imponitur aleæ.

PROFICUAM esse, informamur ab *Hippocr. 1. epidem. 2. com. 63.* & *Galen. 11. m. m. c. 15.* In synochis non solùm, sed etiam omnibus aliis, quas putrescens concitat humor, eandem commendant.

Confirmavit hanc sententiam suô assensû *Trallian.* θεραπεύειν χρὴ, *inquit l. 12. cap. 2.* τοὺς διὰ σῆψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματος πυρετοὺς διὰ φλεβοτομίας. οὐ μὴν ἧττον καὶ τοὺς ὑπὸ χολῆς ὀχλουμένους φλεβοτομήσεις: *febres ex putredine & abundantiâ ortæ venæsectione curari debent, non tamen minus his, qui ex bile infestantur, sanguinem detrahes.*

In *ardentibus* adhibere *quidam* verentur, metuentes, ne detractô sanguine, effrenium ac effervescentium humorum Achillæô domitore, hi primas obtineant, totumque devastent regimen. Confirmantur in suâ sententiâ, aspicientes locum *Avicennæ*, qui *fen. 4. l. 1. de phlebot. in Causô* venam non

secan-

ſecandam cenſuit, fortè enim juvabit, *inquit*, fortè etiam non: Autoritatem ſententiæ conciliant, adductâ autoritate *Galeni*, qui *l. 4. de tuendâ ſanitate*, nocivam cenſet *venæſectionem* in iis morbis, *in quibus humores à naturâ ſanguinis alieni exiſtunt.*

Haud parum moventur, qui conſiderant, detractô ſanguine 🜔 augeri, ⊖ corrigens diminui, corpusque hôc modô ad febres diſponi.

Aſt non deſtruunt uſum *venæſectionis* allegata loca; *Galenus ac Avicenna* cum limitatione loquuntur, *morbi tempus, temperiem, ætatem, morbique qualitates*, accuratè conſiderantes. Horum veſtigia premenda. Commendatur itaque, æquè enim conducibilis ac narium fluxus. A fermentatione facta ebullitio per ablationem hanc diminuitur, materia peccans tollitur, ſanguis ventilatur, refrigeratur, ſicque ad meliorem præcipitationem ac Archæi furibundi reconciliationem via paratur.

TEMPUS ſecandi optimum *febris* erit *principium*, tunc motus facilior viresque vegetiores. In *augmentô* tamen, urgente neceſſitate, conceditur.

QUANTITAS *notabilis* educenda. A veterum ſententiâ, qui ad λειποψυχίαν usque ſanguinis fluxum continuandum jubebant, recedendum, fallax enim hæc menſura. Ratio *virium* & *plenitudinis* habenda. *Amat. Luſit. centur. 3. curat. 33.* ℥. XIIX. duabus extraxit vicibus. Repetitis vicibus quæ inſtituitur, tutior cenſetur.

LOCUS commodus eſt *mediana*. *Caprilius ſecat baſilicam.* Si caput acriter dolor feriat, *venæ narium* aperiendæ, *autore Coô & Galen. 6. epidem. 6.* Inciſio *cephalicæ* vel *ſalvatellæ manûs*, inſigniter æſtum ac malignitatem extinguit febrilem. *Arteriarum* apertio periculoſa.

Evacuationem per *hæmorrhoidales venas*, in ardentibus ac malignis, per venæ ſectionem magis conducibilem judicat *Fabric. ab Aquapend.* cum majores cavæ propagines, in quibus materia reſidet, depleantur, ac ex ſedalibus arteriis inſimùl, per appoſitionem hirudinum quid trahatur, ſummô cum cordis juvamine.

CUCUR-

CUCURBITULÆ *ſcarificatæ*, inferioribus appoſitæ partibus, revulſionem promovent, & ne humores caput feriant, prohibent.

VESICATORIA *Hercules Saxon. practic. medic. de febr. c. 34.* ſummè commendat.

CAPUT IX

ad pharmaciam progreditur.

FOnti chirurgico, ſubſidiarias PHARMACEVTICUS porrigit manus, & fidelem pollicetur operam. Calor enim hic fermè igneus, non unâ extinguitur immerſione, nec Archæus furore percitus, ab unô miteſcit lenimine.

Peccantis materiæ ἀφαίρεσις, & deficientium virium πρόσθεσις, duo hujus ſcopi.

Quò itaque *turgentes humores effluant*, via patefacienda, quod *lenientibus, mitioribusque purgantibus*, quæ dein *fortiora* ſequuntur, perficitur.

Ab iis medicamentis, quæ cum melle vel ſaccaro parantur, ut *ſirup. roſac. violac. laxativis*, cum vim quandam bilem augendi in ſe contineant, in purgatione abſtinere jubet, *Alex. Maſſarias l. 7. de febr. c. 19.*

Per CLYSTERES *lenientes* citò ac tutò noſtrum acquirimus ſcopum; his putredini reſiſtentia ſemper admiſcenda.

℞. *herb. malv.*	*ſummit. centaur. min.* ā. p. iij.
parietar.	*rad. alth.*
ſcord.	*ſcorzon.*
galeg.	*vincetox.* ā. ℥ j.
rutæ ā. mß.	*ſen. alexandrin.* ℥ß.
fl. nymph. m j.	*paſſul. minor.* ʒ v.
calend.	*ficuum pingv.* n. viij.

Coq. in ſ. q. a. ſimpl. vel juris carnium, Colatur. ℔ j. *adde & in eâ diſſolve.*

caſſiæ pro clyſter. ℥ j.	*abſinth.* ā. ℥ ß.
ol. violar.	*vitell. ovor.* n. ij.

M. F. Enema.

Per superiora quæ assumuntur, variis parantur & exhibentur in formis.

℞. *rhabarb. elect.* ℈j. *cum conserv. rosar.* ʒj.
scammon. rosat. g. v. *F. l. a. Bolus. D. in pyxide.*
spir. rosar. g. iij. S. Laxir Zucker auff einmahl.

℞. *MP. hier. picr. c. agaric.* ℈j.
scammon. rosat. g. v. *ol. stillat. camphor.* g. j.
F. l. a. Pilul. n. xix. D. S. Pillen auff einmahl.

℞. *aq. meliss.* *sir. rosar. solutiv.* ℥ij.
cichor. scorzon. *elect. rosat. Mes.* ʒj.
galeg. ā. ℥iß. ♀ri ⊖lat. ℈ß.
M. F. Potio. Detur in fictili. S. Laxir Träncklein auff einmahl.

Si his non obtemperet malum, *Fortiora* in usum trahenda, *Acria* tamen plane omittenda. *Alex. Trallian. l. 12. c. 3.* in ardente, medicamentô ex *malis cotoneis* & *scammonio* paratô, utitur.

VOMITORIA quoque, præcipuè si oris amaritudo adsit, in usum trahenda, leniter quæ operantur, sed non nisi in principio & in robustis. Eapropter

℞. *croci metall. absinthiac.* g. x. *D. in aq. scorz.* S. Brechtränckl.

℞. *conserv. gratiol.* ℈ij. ♀ri *emetic. Minsicht.* g. iij.
M. F. Bolus. D. S. Brech Zucker auff einmahl.

℞. *terr. sanct. Ruland.* g. v. *sir. acetos. simpl.* ʒv.
M. D. in fictili. S. Brechsaft.

ALTERANTIA AC PRÆPARANTIA omnia vi refrigerandi, humectandi, ac à putredine præservandi polleant. *sp.* ☽ *ac* ⊖*li* efficacia hîc remedia, *sirup.* ex *rosis, viol., acetos., lactuc., portulac.*, fervorem bilis tenuioris coërcent.

Pituita, si simùl hîc accusetur, attenuantia ac aperientia antepositis admiscenda, ex *rad. asparag.*, *fœnic.*, *petroselin.*, *sir. de duab. radic.* parata.

Potus aquæ frigidæ supra laudes hôc in affectû ponitur à multis. *Galen. 4. de rat. vict. acut. 12.* multos per hujus usum restitutos à se fuisse, gloriatur. Confirmatur hoc à *Zacut. Lusit. l. 4. histor. medic. princip. hist. 11.* Cauta tamen adhibenda manus, ne temerariè epota, mortem afferat vitam expectanti. Conditiones quasdam, quæ in usû hujus singulariter sunt

ob-

observandæ, proposuit *Zacutus l. 4. histor. medic. princip. quæst. 18.*

Ne noxam, quæ ex indecenti hujus usû resultat, incurrerent moderni, locô aquæ frigidæ, *aq. hordei*, cum *julepis*, vel *serum lactis destillat. aut non destillat.* mixtum cum *julapiis* vel *magisteriis* & *spir.* ♁*ri ac* ⊖*li* acidulatum tutiùs propinant.

Sudando, multum peccantis absumitur materiæ. Naturalis pororum si non adsit laxitas, tantò magis vigilandum. Provocetur per appropriata, quibus semper corroborantia & malignitati resistentia addantur. Hæc siquidem omnibus remediis in hôc affectû associanda.

℞. *aq. cordial. Saxon.* ℥j. | *sir. de tot. citr.* ʒiij.
C. C. f. △. | *conf. alcherm.* ℈j.
♁*ii diaphor.* ā. ℈j. | *M. F. Potio. D. in fictili.*

S. Stärck und Schwitzträncklein auff einmahl.

℞. *C. C. f.* △. | ⊖*is volat. C. C.*
♁*ii diaphoret.* ā. ℈j. | *viperar.* ā. g. viij.

M. Divide in ij. partes æquales. D. qualibet in chartâ seorsim

S. Schwitzpülverlein auff ein mahl.

℞. *pulv. pannonic. rubr.* ʒj. | *spinar. viper.* ā. ℈j.
magist. C. C. | *bezoard.* ☉*ar.* g. x.

M. Divide in ij. partes æquales. Cum pulp. citr. condit. & sir. de totô citrô misceatur qualibet seorsim, in formâ Electuarii

D. S. Stärck und Schwitzlatwerge auff einmahl.

Diuretica magis fixum solvunt ac educunt humorem. In hunc finem

℞. *seri lact. destillat.* ℥vj. | *calcatripp.* ā. ʒiij.
tincturæ fl. cyan. | *tinct.* ♀*r.* ♁*niat.* ʒß.

M. D. in fictili. S. Treibe Molcken etlich mahl.

Vires pressæ ne planè opprimantur, cavendum. Eapropter iis, quæ robur facultatum augent, noxium minuunt, succurrendum. Imperator adminiculô confœderatorum destitutus succumbit, ac planè interit. Cordi, cui microcosmici imperatoris vices gerere incumbit, nisi suppetiæ ferantur, res erit desperata. Principiis itaque obstandum, ne mali inveterata pertinacia omnem medicaminum eludat efficaciam.

Chrysobezoar ad g̃. *v. vel vj.* in cochleari *sir. de totô citro* in initiô adhibet *Angel: Sala.* Vel

℞. *pulv. bezoard. Senn.* ℈j. *C. C. s.* △. ℈ij.
perlar. præp. ℈ß. *spec. de hiacinth.* ℈j.
bezoard. ☉*ar.* g̃. vj. *lap. bezoar.* g̃. ij.
M. F. Pulv. D. S. Stärckpulver.

℞. *aq. galeg.*
scorzon.
meliss.
angelic. ã. ℥iß.
spir. ceras. nigr. ʒ vj.
sir. rub. idei
sir. acetos. citri
ribium ã. ʒvij.
tinct. fl. aquil.
borrag.
bugloss.
tunic. ã. ʒj.

M. F. Julapium D. in fictili S. Kühl und Stärck Julep. *Dos. cochl. j. cum spir.* ⊕*li cephalicô grata aciditas petenti concitetur.*

℞. *cons. acetosell.*
fl. tunic.
pulp citr. condit. ã. ℥j.
conf. alcherm. ʒij. *ebor. s.* △*e.* ʒj.
bezoard. ☉*ar.* g̃ xij.
spir. rosar. ℈ß.
C. sir. è totô citrô. f. l. a. Elect. D. S. Stärck Latwerge.

Lingvæ vitia aq. sempervivi compos. ex *semperv. succ. cancror.* & ♁*tro* corrigenda. Vel

℞. *mucilag. sem. psyll.* ℥ij.
cydon. c. aq. cortic.
nuc. extr. ℥ß.
aq. semperv. compos. ʒ vj.
saccar. albiss. ℥iij.
M. D. in fictili S. Schleim zur Zun-(ge.

Externa topica roborantia, feliciorem ac citiorem procurant effectum. Cordis regio *cataplasmatibus*, *unguentis* ac *linimentis* munienda, *epithematibus* roboranda. Commodior horum usus *in declinatione morbi*, dum ad exteriora protruditur calor. Instante verò crisi ab iis abstinebis. Nec aliter quam tepidè applicentur.

℞. *ol. scorp. comp. Matthiol.* ʒj.
stillat. meliss.
citr. ã. g̃. viij.
camphor. veri
carfunc. ã. g̃. v.
M. f. cum corpore pro balsamo. Bals. D. S. Hertz und Puls Balsam.

℞. *spec. diamarg. frigid.* ℥j.
fl. tunic.
rosar.
meliss. ã. p. j.
santal. rubr.
citrin. ã. ℈ij.

lign.

lign. rhod. *croci* gr. v.
aloës ā. ℈j. *camphor.* gr. viij.
M. Incisa consuantur in serico in forma scuti D. S. Hertz Säckl.
℞. *ol stillat. citr. meliss.* *camphor. ver.* gr. vj.
lign. rhod. ā. ℈ß. *antipestilent. Heinisch.* gr. viij.
M. f. cum s. q. ceræ, Linimentum. D. S. Hertz und Puls Sälblein.
℞. *aq. carfunc.* *rosar. optim.*
meliss. *semperviv.* ā. ℥ß.
cinam. borraginat. ♁tri gr. viij.
M. D. in fictili. S. Anstreich Wasser zum Hertzen und Puls. *addi poterunt spir. rosar., meliss., ceras. nigr.*

Naturis robustis ac asvetis *Balnei* usus conducet à Galeno sæpè commendatus.

SYMPTOMATA, prout in ægrotante sese produnt, curanda, sitis sedanda, vigiliæ arcendæ, reliqua denique omnia ad naturalem statum reducenda. Medicamentorum farraginem hæ non capiunt pagellæ.

CAPUT X

quæ ex ultimò fonte diætetico proficua hauriuntur, offert.

DIÆTÆ magnum in curandâ hâc febre momentum. Hâc non observata, nil proderunt, vel ab ipsô artis inventore Apolline, præscriptæ medelæ, nil optatæ præstabunt operæ, à victû perturbatæ aut retardatæ.

Necessarium certè ægris diæteticum regimen, *Celsô l. de re medicâ monitore*, ab hâc enim multum in omnibus corporis affectibus dependet mali.

AER temperatus eligatur, ad frigiditatem ac humiditatem vergens conducibilis. Naturali si destituamur, artificialis adoptetur, *per inspersionem aq. frig. in conclavi injectis fol. vit. salic.* viridibus excitatus. Vitetur calidus, radiis solis non exponatur æger, imitetur Brasilianos, adhibitâ strictâ diætâ vitatisque aëre ac sole febres profligantes. CIBUS vitiosis biliosis ac pituitosis succis non contaminatus, in usum

veniat,

veniat, refrigerans ac humectans. Pro POTU *aq. hord. cum succ. granat. citri, berber.* acidulata, inserviat. *Vinum* ante declinationem morbi non concedatur. SOMNUS amplexandus, quocunque eveniat tempore. VIGILIÆ nimiæ malum augent. QUIES coctionem juvando, viresque restaurando, salutaris. ALVUS semper aperta teneatur, si subsistat, per lenientia sui admoneatur officii. ANIMI CONSTANTIA excitetur, magnanimâ spe eventus expectandus, absit desperatio, abeant de fatali terminô infeliciter conceptæ cogitationes, & in certam restitutionis spem convertantur.

JACOBI,

VIxisti hactenus privatim, addictus Musis, & commilitonum obsequiis, ut facilè omnes feras ac patiaris, cum quibus es unâ, nemini adversus: ita sine invidiâ invenis laudem, ac amicos paras. Tantæ laudi, ceu cumulo, accedit tua in practicâ Medicinæ parte excolendâ, ad vulgatum Græcorum & Arabum stylum, adsiduitas. Jungis hisce, quæ chimia liberali manu porrigit, præsidia. Specimen utriusque exhibet præsentis dissertationis argumentum.

Perge, bonis avibus, cœptam pertexere telam.
Sic, virtute tuâ fulgens, splendebis honore.

Dabam in Salano Athenæo ANNO M DC LXI. XIV. CAL. OCTOBR.

Guernerus Rolfinck D. P.